

JUNI 2026 · FOLKEVERSJON AV DEN ØKONOMISKE ANALYSEN AV NAMSOS KOMMUNE

Hva skjer med pengene i Namsos?

Kommuneøkonomi er fullt av ord som «netto driftsresultat», «disposisjonsfond» og «behovskorrigert avvik». Men bak ordene handler det om noe alle kjenner: **inntekter, regninger, sparepenger og lån**. Dette heftet forklarer — uten fagspråk — hva en grundig gjennomgang av Namsos-økonomien fant. Og historien er alvorlig: en kommune som allerede har strukket inntektene til bristepunktet, har tæret på sparepengene i tre år, og nå må kutte bredt og smertefullt.

−0,2 %

kommunen gikk i *minus* i 2025 — den brukte mer enn den tjente, og må dekke gapet med sparepenger

~100 mill.

så mye må kommunen spare de neste årene (kuttlistene på opptil 126 mill. er omtalt) — skoler, omsorg og kontorfolk

3,9 av 4,0

eiendomsskatten er nesten på lovens maksimum. Inntektssiden er «full» — pengene må hentes ved å kutte utgifter

Tenk på kommunen som en husholdning: Namsos «tjener» fra skatt og statlige overføringer, men har **levd litt over evne** i flere år. For å få endene til å møtes har familien tatt av sparekontoen — år etter år. Nå er sparegrisen i ferd med å bli tom. Familien har dessuten allerede skrudd **eiendomsskatten** nesten helt opp, så den kan ikke uten videre øke inntektene. Da er det bare én vei igjen: kutte i hverdagsutgiftene. Det er omtrent det som skjer i Namsos nå — kutt i hjemmehjelp, sykehjemsbemanning, skolestruktur og antall kontoransatte.

Grunnlaget for dette heftet er en full analyse bygget på åpne offentlige tall (SSB, Statsforvalteren, kommunens egne rapporter og tilsyn) og lokal nyhetsdekning. Den tekniske rapporten viser alle kilder og utregninger. Hovedtallene her er fra 2025 — det siste året med endelige, reviderte tall (publisert 16. juni 2026).

Namsos bruker mer enn forventet på noen tjenester — og mindre på andre

For å sammenligne kommuner rettferdig kan man ikke bare se på kronebeløp — en kommune med mange barn trenger mer skole, en med mange eldre trenger mer omsorg. Staten har derfor et eget regnestykke som sier hva hver kommune *burde* trenge med akkurat sin befolkning. Vi har sammenlignet Namsos' faktiske forbruk med dette «forventet behov»-tallet:

OMRÅDE	MER/MINDRE ENN FORVENTET PER ÅR	HVA BETYR DET?
Sosialhjelp m.m.	19 mill. mer	Stabilt høyt — handler mest om forhold kommunen ikke styrer selv
Eldreomsorg og hjemmetjenester	10 mill. mer	Kommunen sier selv den har vært «for raus». Les neste side
Administrasjon («kontorfolket»)	9 mill. mer	Men kraftig ned fra året før — kommunen kutter ~40 stillinger
Barnehage	6 mill. mer	Litt over forventet
Barnevern	6 mill. mer	Litt over forventet
Helsetjenester (legevakt, helsehus m.m.)	12 mill. mindre	For lite — kommunen betaler bøter og har fått påvist lovbrudd
Grunnskole	13 mill. mindre	Strammet kraftig inn — foreslår å legge ned skoler

Det viktige: Namsos har ikke ett problem, men to motsatte. Noen tjenester koster *mer* enn forventet fordi praksisen har vært for raus (særlig eldreomsorgen). Andre koster *mindre* enn forventet fordi de er strammet for hardt inn — helsetjenestene er kuttet så mye at staten har funnet lovbrudd. Det betyr at «spare mer overalt» er feil oppskrift: noen steder er det rom til å drive smartere, andre steder er det allerede kuttet for mye.

De neste sidene forklarer de to viktigste funnene: hvorfor eldreomsorgen koster mer enn forventet (og hva kommunen selv mener om det), og hvorfor de lave helsetjenestene egentlig er et faresignal, ikke en suksess.

«For raus» eldreomsorg — og en helsetjeneste som er kuttet for hardt

Eldreomsorgen: kommunen sier det selv

Eldreomsorgen i Namsos koster rundt 10 millioner mer enn forventet. Den klareste forklaringen kommer fra kommunen selv: i sitt eget omstillingsarbeid skriver den at den har hatt en **«for raus tildelingspraksis innen helse og omsorg»**, og at tidligere raushet har skapt «for høye forventninger til tjenestenivået».

- **Det er hjemmetjenesten, ikke sykehjemmene, som drar opp.** Mange innbyggere har fått tildelt mye hjelp hjemme. Kommunen planlegger derfor å redusere **over 138 000 timer** med hjemmehjelp for å nærme seg det nivået resten av landet ligger på.
- **Dyr bemanning gjør det dyrere.** Mye overtid og innleie fra vikarbyråer presser kostnadene opp. Kommunen vil «halvere overtidbruken og avvikle dyre vikarbyråer». Et høyt sykefravær (9 % mot 7,7 % i landet) gjør problemet større — mer fravær betyr mer innleie og overtid.

Kort sagt: Når eldreomsorgen koster mer enn forventet, er det ikke fordi noe er «sløst bort», men fordi kommunen har gitt mer hjelp og hatt dyrere bemanning enn de fleste andre. Det betyr at det finnes et reelt rom for å drive smartere her — uten at noen mister hjelp de har krav på.

Helsetjenestene: kuttet for hardt

Helsetjenestene koster derimot rundt 12 millioner *mindre* enn forventet. Det høres ut som god økonomi, men er trolig det motsatte:

Et varsko fra staten: Namsos betaler «millioner i bøter» for sykehuspasienter den ikke har plass til å ta imot. I tillegg har Statsforvalteren funnet et **lovbrudd** ved Lonet avlastningsbolig — barn fikk ikke den oppfølgingen de hadde krav på — og opprettet tilsyn etter at tre demente kvinner ved Namsos helsehus fikk sterke medisiner i strid med reglene. Når en tjeneste både koster for lite, gir bøter og fører til lovbrudd, er det ikke god sparing — det er et tegn på at kuttene har gått for langt.

Lærdommen er at «mindre enn forventet» ikke alltid er bra. På eldreomsorgen er det rom til å drive smartere. På helsetjenestene har innstrammingen trolig allerede gått for langt.

Sparegrisen er nesten tom — og inntektene er allerede «fulle»

8,6 %

sparekontoen («disposisjonsfondet») — men den er *brukt ned* tre år på rad for å dekke vanlig drift

87 %

kommunens lån tilsvarer nesten en hel årsinntekt — høy gjeld som binder opp pengene

3,9 av 4,0

eiendomsskatten er nesten på lovens tak. Det er lite mer å hente på inntektssiden

Her er den ærlige historien. Namsos er *ikke* en rik kommune med en buffer å tære på. Det er en kommune som **allerede har tært på bufferen** for å holde driften gående.

Sparegrisen som er brukt opp

Sparekontoen ser ut til å være på 8,6 prosent av årsinntekten — ikke veldig høyt, men ikke kritisk lavt heller. Problemet er at den har blitt **tappet for å dekke vanlig drift i 2023, 2024 og 2025**. Kommunen har altså spist av sparepengene år etter år. I planene har den varslet at den vil gå **42–48 millioner i minus hvert år** hvis ingenting endres — og at sparegrisen da blir tom i løpet av få år. Dette er ikke en engangssmell, men en vedvarende ubalanse.

Inntektene er allerede strukket

I motsetning til mange kommuner har Namsos allerede skrudd **eiendomsskatten** nesten helt opp — 3,9 av lovens maksimum på 4,0. Kommunen kan altså ikke bare «øke skatten» for å tette hullet. Når inntektssiden er full og sparepengene nesten brukt opp, finnes det bare én vei igjen: **kutte i utgiftene**. Det er derfor kommunen nå legger fram en bred og smertefull kuttliste — opptil 126 millioner kroner — med innstramminger i hjemmehjelp, sykehjemsbemanning, skolestruktur og ~40 kontorstillinger.

Den vanskelige balansen: Kuttene er nødvendige, men de må treffe riktig. Der kommunen har vært «for raus» (eldreomsorgen) er det rom til å spare uten å ta fra noen det de har krav på. Men der den allerede har kuttet for hardt (helsetjenestene, der staten har funnet lovbrudd) vil flere kutt gjøre vondt verre. Den viktigste jobben for politikerne er å kutte der det er rom — ikke der det allerede svikter.

Det ærlige bildet er altså verken «Namsos er konkurs» eller «alt går bra». Det er en kommune som har levd over evne, brukt opp handlingsrommet sitt, og nå må ta en tung omstilling — med en reell fare for å havne på statens «svarteliste» (ROBEK) hvis den ikke lykkes.

Liten ordliste — «gresk» oversatt til norsk

Netto driftsresultat

Det som er igjen av årets inntekter når alle regninger og renter er betalt. I 2025 var Namsos i **minus** (–0,2 %) — kommunen brukte mer enn den tjente, og måtte dekke gapet med sparepenger. Anbefalt nivå er pluss 1,75 %.

Disposisjonsfond

Kommunens sparekonto — penger som i prinsippet kan brukes når noe svikter. Måles i prosent av årsinntekten. Namsos: 8,6 %. Men den er *brukt ned* i flere år for å dekke vanlig drift, så det reelle handlingsrommet er mindre enn tallet antyder.

Behovskorrigert / utgiftsbehov

Statens regnestykke for hva en kommune burde trenge, ut fra hvor mange barn, unge og eldre den har. Det gjør det mulig å sammenligne Namsos rettferdig med helt ulike kommuner — og det er dette som viser at noen tjenester koster mer enn forventet (eldreomsorg, sosial) og andre mindre (helse, skole).

Netto lånegjeld

Kommunens «boliglån». Namsos' gjeld tilsvarer rundt 87 % av en hel årsinntekt — høyt, og en av grunnene til at handlingsrommet er stramt.

Eiendomsskatt

En skatt kommunen kan kreve inn på eiendommer. Namsos har den allerede nesten på lovens maksimum (3,9 av 4,0 promille), så det er lite mer å hente her. Inntektssiden er «full».

ROBEK

Statens «svarteliste» for kommuner i økonomisk ubalanse. Havner en kommune her, må staten godkjenne store økonomiske beslutninger. Namsos er ikke bekreftet registrert, men flere faresignaler peker mot risiko.

Endelige tall

2025-tallene er nå endelige (reviderte), publisert av SSB 16. juni 2026, og er hovedåret i dette heftet. 2024-tallene står igjen som sammenligning. Alle hovedkonklusjoner bygger på endelige tall.

Hvor kommer tallene fra?

Alt bygger på åpne kilder: Statistisk sentralbyrå (KOSTRA), statens fordelingssystem, Namsos' egne årsrapporter og budsjetter, statlige tilsyn fra Statsforvalteren i Trøndelag og lokal nyhetsdekning (Namdalsavisa). Hver eneste tallpåstand er sporbar til kilden, og hele analysen ble til slutt «angrepet» av en egen kvalitetskontroll som lette etter feil.

Folkeversjon, oppdatert 16. juni 2026. Tall i millioner kroner der annet ikke er sagt; hovedår 2025 (2024 som sammenligning). Viktig presisering: når analysen sier at noe koster «mer enn forventet», betyr det ikke «sløsing» — det kan være bevisste valg eller reelle behov bak tallene. Og når noe koster «mindre enn forventet», er det ikke alltid bra — det kan bety at tjenesten er kuttet for hardt. Poenget er at valgene bør tas med åpne øyne, og at kuttene må treffe der det faktisk er rom.